ИКРОМОВ Ф. Н.

МАСОИЛИ НАЗАРИЯВИЮ АМАЛИИ РУШДИ БОЗОРИ МОЛИЯВӢ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(МОНОГРАФИЯ)

ДУШАНБЕ, 2022

УДК: 336.76 (075.8)
ББК: 65.9 (2) 26
И-42

Муқарризон: д.и.и., професссор Иброҳимзода И.Р.
д.и.и., професссор Султонов З.С.

Икромов Ф.Н. Масоили назариявию амалии рушди бозори молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. / **Ф.Н. Икромов** // Монография. Душанбе, «ҶДММ Нушбод», 2022.-168 с.

Дар монография маводҳо оид ба намудҳои таҳлил дар бозори молиявӣ, коғазҳои қиматноки бозори фондӣ, таҳлили амалии асбобҳи молиявии гуногун ва масъалаҳои рушди бозори молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон оварда шудаст.

Монография барои донишҷӯён, аспирантҳо, муаллимони мактабҳои олии иқтисодӣ, кормандони илмӣ ва амалӣ, ки бо масъалаҳои бозори молиявӣ машғуланд, тавсия дода мешавад.

Аз ҷониби Шӯрои илмию методии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои чоп тавсия шудааст (Суратмаҷлиси № 6/4 аз 28.03.2022с.)

ISBN 978-99985-73-56-7

© Икромов Ф.Н., 2022

МУНДАРИҶА

Саҳ.

МУҚАДДИМА.. 5

БОБОИ 1. АСОСҲОИ НАЗАРИЯВИЮ МЕТОДОЛОГИИ БОЗОРИ МОЛИЯВӢ ДАР ШАРОИТИ МУОСИР.. 6

1.1. Ҷанбаҳои назариявӣ оид ба бозори молиявӣ.. 6

1.2. Таҳаввулотҳо дар низоми фаъолияти бозори молиявӣ ва усулҳои таҳлили онҳо.. 11

1.2.1. Усулҳои таҳлили заминавӣ (фунаменталӣ).................................. 20

1.2.2. Усулҳои таҳлили техникӣ.. 24

1.3. Фарзияҳо оид ба усулҳои муайян намудани сатҳи самаранокии бозори молиявӣ.. 32

1.4. Нақши иштирокчиёни касбӣ дар низоми фаъолияти бозори молиявӣ.. 50

БОБОИ 2. ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИ СОХТОРИ БОЗОРИ МОЛИЯВӢ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН.. 62

2.1. Вазъи бозори коғазҳои қиматнок дар Ҷумҳурии Тоҷикистон........... 62

2.2. Баҳогузории бозори суғурта дар низоми фаъолияти бозори молиявӣ.. 89

2.3. Бозори хизматрасониҳои бонкӣ ва масоили он дар низоми фаъолияти бозори молиявӣ.. 105

БОБИ 3. РОҲҲОИ ТАКМИЛДИҲИИ САТҲИ САМАРАНОКИИ РУШДИ БОЗОРИ МОЛИЯВӢ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН...... 121

3.1. Масоили рушди бозори молиявӣ ва роҳҳои ҳалли онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.. 121

3.2. Модели самаранокии коғазҳои қиматнок дар низоми фаъолияти бозори молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон.................................... 131

3.3. Самараи леверичи (фишанги) молиявӣ дар фаъолияти бонкҳои тиҷоратии Тоҷикистон.. 141

ХУЛОСА.. 150

РӮЙХАТИ АДАБИЁТ.. 155

МУҚАДДИМА

Масоили ташаккулёбӣ ва самаранокии рушди бозори молиявӣ яке аз масъалаҳои муҳим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Таҳқиқи ҷанбаҳои назариявию амалии рушди бозори молиявӣ ҳамчун муайянкунандаи самаранокии иқтисодиёти ҳақиқӣ ва нигоҳдорандаи рушди устувори низоми иқтисодиёти миллӣ мебошад. Самаранокии бозори молиявӣ як қисми ҷудонашаванда ва ташаккулёфтаи гуногуншаклии иқтисодиёт мебошад. Дар баробари ҳамаи ин, рушди бозори молиявӣ ба иқтисодиёти ҳар як давлат имконият медиҳад, ки бо таъсири камтар ҷараёни пастравии иқтисодиёти ҷаҳониро (бӯҳрони ҷаҳонӣ) аз сар гузаронад. Дар ҷараёни бӯҳрони молиявию иқтисодӣ ҳар як давлат метавонад ба воситаи институтҳои молиявӣ таъсири бӯҳронро ба бахшҳои муҳими иқтисодиёти давлат суст намояд. Яке аз ин институтҳои молиявӣ, ки бевосита таҷассумгари ташаккулёбии сармоягузорӣ аст, ин бозори коғазҳои қиматнок мебошад. Вазифаи асосии ин бозор ҷамъ ва азнавтақсимкунии захираҳои молиявӣ дар миқёси мамлакат мебошад. Сабаби аҳамияти муҳим доштани институтҳои бозори коғазҳои қиматнок дар замони муосир дар он зоҳир мегардад, ки арзиши ҳақиқии қисми хеле калони боигарии миллии тамоми мамлакатҳо ба воситаи институти махсуси сохташудаи бозори коғазҳои қиматнок "биржаи фондӣ" муайян карда мешаванд.

Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки мукаммалгардонии зинаҳои гузариши иқтисоди бозориро бе ташкил ва тараққӣ додани бозори молиявӣ дар мамлакат номумкин аст. Ба ҳамин васила, ёдовар шудан ба маврид аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳам бо тақозои гузаштан ба муносибатҳои иқтисоди бозорӣ дар роҳи ҷиддии ислоҳоти иқтисодӣ рӯ ба рӯ шуд. Дар ин роҳ Тоҷикистон ба якчанд монеаҳо ва душвориҳо дучор омад, ки барои бартараф намудани ин мушкилиҳо, пеш аз ҳама, муҳайё сохтани фазои нави сармоягузориро барои сармоягузорони дохилӣ ва хориҷӣ ба воситаи бозори молиявӣ мо шарти зарур меҳисобем.

Ташаккулёбии самаранокии сохтори институтҳои бозори молиявӣ – ин масъалаи муҳими рушди иқтисодиёти давлат маҳсуб мешавад. Вай дар худ ҳудудҳои васеъи масъалаҳоро, ба монандӣ – ташаккулёбии самаранокии низоми молиявӣ, қобилияти рушди ҳақиқии бахшҳои иқтисодиро зиёд менамояд. Барои ҳамин, таҳқиқоти назариявию амалӣ

намудани масоили рушди бозори молиявӣ дар замони муосир мубрам маҳсуб мешавад.

Монографияи мазкур, ки дар мавзӯи «Масоили назариявию амалии рушди бозори молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида шудааст, барои донишҷӯён, аспирантҳо, муаллимони мактабҳои олии иқтисодӣ, кормандони илмӣ ва амалӣ, ки бо масъалаҳои бозори молиявӣ машғуланд, тавсия дода мешавад.

9 789998 573567